

שמיטת כספים – התיתכן שמיטת כספים בעולם מודרני ???

מקור 1: דברים פרק טו

- (א) מִקֵּץ שְׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה :
- (ב) וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שְׁמוּט כָּל בַּעַל מִשָּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשֶּׂה בְּרַעְיוֹ לֹא יִגֹּשׁ אֶת רַעְיוֹ וְאֶת אֲחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לִיקוֹן :
- (ג) אֶת הַנֶּכְרִי תִגְשׁ וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לָּךְ אֶת אֲחִיךָ תִשְׁמֹט יָדָּךְ :
- (ד) אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן כִּי בְּרַךְ יִבְרָכְךָ יְקוֹק בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ :
- (ה) רַק אִם שְׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִוְּךָ הַיּוֹם :
- (ו) כִּי יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָּךְ וְהִעֲבַטְתָּ גוֹיִם רַבִּים וְאֶתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמִשְׁלַת בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשְׁלוּ : ס
- (ז) כִּי יִהְיֶה בְּךָ אֲבִיּוֹן מֵאַחַד אֲחִיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָּךְ לֹא תֹאמַץ אֶת לִבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֲחִיךָ הָאֲבִיּוֹן :
- (ח) כִּי פָתַח תִּפְתָּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהִעֲבַט תַּעֲבִיטֵנוּ דִּי מַחֲסְרוֹ אֲשֶׁר יַחֲסֹר לוֹ :
- (ט) הַשְּׁמֹר לָּךְ פֶּן יִהְיֶה דְּבַר עִם לִבְּךָ בְּלִיעַל לֵאמֹר קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרַעְיָה עֵינֶךָ בְּאַחִיךָ הָאֲבִיּוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֵל יְקוֹק וְהָיָה בְּךָ חֲטָא :
- (י) נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יָרַע לִבְּךָ בְּתִתֶּנְךָ לוֹ כִּי בְּגִלְלֵי הַדֶּבַר הַזֶּה יִבְרָכְךָ יְקוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ :
- (יא) כִּי לֹא יִחְדַּל אֲבִיּוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל כֵּן אֲנֹכִי מֵצִוְּךָ לֵאמֹר פָּתַח תִּפְתָּח אֶת יָדְךָ לְאֲחִיךָ לַעֲנִיךָ וּלְאֲבִינֶךָ בְּאַרְצְךָ

א. מתי חלה שמיטת כספים?

ב. מהי המטרה לשמיטת כספים?

ג. מה אסור לעשות מהחשש של שמיטת כספים ומדוע?

מקור 2 : הערה מקדימה : באיסורי תורה חכמים לא יכולים להקל "אין עצה ואין תבונה כנגד ה'" באיסורים שהם מדרבנן בלבד. חכמים הם הקובעים את הגבולות לפי הבנתם את המציאות ואת המצווה..

דוגמא – איסור הבערה בשבת הוא מוחלט הוא מהתורה. איסור מוקצה הוא (כנראה מדרבנן) ולכן מותר כלי שמלאכתו לאיסור לצורך גופו ומקומו

בגיטין לו. שמיטת כספים בזמן הזה לדעת חכמים _____ ולדעת רבי יהודה הנשיא שמיטת כספים בזמן הזה היא _____ היות והוקשה שמיטת כספים ליוכל.
רוב הראשונים פסקו ששמיטת כספים היא **מדרבנן**.

מקור 3 : חקירה האם שמיטת כספים נוצרת כתוצאה מהשמטת האדם או שזו הפקעת התורה (הפקעה של התורה)

הגישה המרכזית היא _____ זאת אומרת שמי שגובה את החוב הוא _____.

בכל מקרה המשנה (שביעית פרק י') קובעת שהבא להחזיר חוב יאמר לו בעל החוב "משמט אני". אך אם מחזיר רוח חכמים נוחה הימנו.

מקור 4: אילו הלוואות שביעית משמט ואילו לא.

א. מלווה 10 שנים.

ב. מלווה שלא הגיע זמן פרעון

ג. מלווה בבנק

ד. חוב ממשכורת

מה הרעיון בכלל של שמיטת כספים?

אור החיים " אם כסף תלווה את עמי. פרוש אם ראית שיה לך כסף יותר על מה שאתה צריך לעמיד, שאתה מלווה לעמי, תדע לך, שאין זה חלק המגיעך, אלא חלק אחרים שהוא העני עמד"

מקור 5: הפרוזבול והרעיון:

תרגם את המילה "פרוזבול"
משנה מסכת שביעית פרק י

[א] שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר הקפת החנות אינה משמטת ואם עשאה מלוה הרי זה משמט רבי יהודה אומר הראשון הראשון משמט שכר שכיר אינו משמט ואם עשאו מלוה הרי זה משמט רבי יוסי אומר כל מלאכה שפוסקת בשביעית משמטת ושאינה פוסקת בשביעית אינה משמטת:

משנה ב

[ב] השוחט את הפרה וחלקה בר"ה אם היה החדש מעובר משמט ואם לאו אינו משמט האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה בית דין אין משמטין המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לבית דין אינן משמטין:

משנה ג

[ג] פרוזבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' התקין הלל לפרוזבול:

משנה ד

[ד] זהו גופו של פרוזבול מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כ"ז שארצה והדיינים חותמין למטה או העדים:

איך פרוזבול עובד 2 שיטת בגמרא:

אביי – שמיטת כספים דרבנן

רבא – הפקר ב"ד הפקר.

על מה בנוי רעיון הפרוזבול. מדוע תקנו אותו וכיצד הוא עובד

נוסח פרוזבול והאם צריך קרקע ללווה (כדי שלא יהיה לא יגוש או שהחוב יהיה כגבוי)

הרבנות הראשית לישראל THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

ועדת הסמיכה

ב"ה, ירושלים עיה"ק, אלול התשנ"ד

שטר פרוזבול לשנת התשנ"ד

בפנינו, עדים החתומים מטה,

בא _____ ואמר לנו: קנו ממני בקנין
גמור ושלם במנא דכשר למקניא ביה איך שאני מזכה על ידיכם קרקע
כלשהוא מן הקרקע שיש לי, לכל אחד מבעלי החובות שחייבים לי, שאין
להם קרקע. וקנינו מיד הנ"ל בקנין גמור ושלם במנא דכשר למקניא ביה.

ובכן אמר לנו הנ"ל:
היו עלי ערים שאני מוסר כל חוב שיש לי לבית הדין הגדול שבירושלים
עיה"ק ת"ר.

הרה"ג שלמה דייכובסקי שליט"א
הרה"ג שלמה בן שמעון שליט"א
הרה"ג יוסף נרב שליט"א

שאגבנו כל זמן שארצה.

ובאנו על החתום היום _____ לחודש אלול התשנ"ד.

והכל שריר ובריר וקיים.

נאם: _____

נאם: _____